

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Egk. 2010. nov. 15.

AL/1779/2009.

<p>Pályázati kiírás száma: VKK/2/2009</p> <p>Program elnevezése: A közvetítói értékesítés díjazásának versenyhatásai a pénzügyi piacokon - kutatás</p> <p>A támogatási szerződés száma: AL/0125-001/2010</p> <p>Kedvezményezett neve és székhelye: VSG4-Investments Kft. 1016 Budapest, Krisztina krt. 99.</p> <p>Szakmai felelős neve: Antal Dániel</p> <p>A Program befejezésének határideje: 2010. november 15.</p>
--

- 1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egye lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!**

A VSG4-Investments Kft. a Program keretében egy kutatást végzett, a kutatás eredményeiről pedig egy összefoglaló tanulmányt készített. A megvalósítás a pályázatban 3. számú mellékletként benyújtott, majd a GVH szakembereivel történő egyeztetés után módosított, részletes munkaterv alapján történt, az abban megfogalmazott kutatási szempontok szem előtt tartásával. A Program módosított költségterve önálló empirikus kutatást nem tett lehetővé.

A tanulmány elkészítése során szemléztük a pénzügyi közvetítők tevékenységére vonatkozó szakirodalmat, elvégeztük az egész Európára vonatkozó felmérések másodlagos elemzését, illetve a nyilvános hozzáférhető magyarországi adatok másodlagos elemzését. Tanulmányunkban összegeztük a közvetítói tevékenység elemeit, a felmerülő lehetséges érdekkonfliktusokat, kiemelt prioritásként kezelve a közvetítők díjazását.

A kutatás szakmai vezetője Antal Dániel.

Antal Dániel (közgazdász, szabályozási szakember) mester fokozatú diplomáját a *City University MSc Economic Regulation & Competition Policy* szakirányán, a GVH elnöke és a PSZÁF alelnöke ajánlásával brit kormányösztöndíjjal szerezte, szakdolgozatának témája a verseny- és közlekedéspolitikai elméleti összehangolásának modellezése volt. Az egykori Matáv Stratégiai Igazgatóságán, a Bankárképző junior tanácsadójaként, majd a GKM több közigazgatási vezetői posztján és a Magyar Vasúti Hivatal elnökeként vállalati, tanácsadói és közigazgatási oldalal szakmai pályafutása alatt verseny- és piacsabályozási kérdésekkel foglalkozott. Az AmCham Amerikai-magyar Kereskedelmi Kamara energetikai és környezetvédelmi bizottságának elnökeként a külföldi befektetők versenyképességi célú energiapolitikai javaslatainak kidolgozását vezette. Az VSG4-Investments Kft. tulajdonos-tanácsadójaként az energetika, közlekedés és pénzügyi szabályozott piacokon működő ügyfelek kiszolgálását végzi, többek között megújuló energetikai beruházások pénzügyi és szabályozási tervezése területén.

A kutatásban és a tanulmány elkészítésében részt vettek még: Fried Zsuzsanna – programkoordinátor, Kiss Rita - üzleti elemző, Kiss Judit - gyakoronok, adatrögzítés

- 2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!**

Az eredetileg benyújtott kutatási tervünket a VKK csak részben fogadta el, és arra kért fel bennünket, hogy a felére csökkentett költségvetéssel készítsünk új kutatási programot, amelyet két verzióban tártunk a VKK és a GVH szakértői elé. Végül azt a kutatási programunkat fogadták el, amelyik tágran értelmezve a pénzügyi közvetítés piacain alkalmazott harmadik feles közvetítőkkel kapcsolatos tapasztalatokat önálló empirikus kutatás nélkül dolgozza fel.

Munkánk empirikus kutatási része ezért igen szűk, de nem elhanyagolható: elvégeztük a PSZÁF különféle nyilvános közvetítói adatbázisainak másodlagos elemzését, amit ismereteink szerint sem a hatóság, sem más kutató nem végzett el korábban. A fogyasztók tapasztalatait azonban önálló empirikus felmérés, és használható publikált felmérés hiányában csak másodlagos forrásból, a PSZÁF panaszstatisztikáiból ismertük meg. A GVH-hoz érkezett panaszokat, bejelentéseket, eljárési kérelmeket még anonimizálva vagy tipizálva sem ismerhettük meg eljárásjogi okokból, így onnan másodlagos empirikus adatokat nem kaptunk.

Kutatásunk során elvégeztük az egész Európára vonatkozó felmérések másodlagos elemzését, illetve szemléztük a pénzügyi közvetítésben kialakuló „közvetítói lánc”, az ügynökök, értékesítési közreműködők, brókerek és alkuszok ösztönzésének, működésének elméleti szakirodalmát.

A pénzügyi közvetítésben alkalmazott közvetítők által közvetített szolgáltatások (vagyon-, felelősség- és személybiztosítások, áru-, személyi- és jelzáloghitelek, valamint más pénzügyi termékek forgalmazása) olyan heterogén termékkört ölel fel, amelynek értékesítési problémái nem általánosíthatók. A nemzetközi szakirodalom és a pénzügyi szakma szempontjai alapján ezért az élet-, nem-életbiztosítás és hitel jellegű termékeket mint a vagyoni és kockázati transzfer szempontjából alaptermékeket elemeztük, és a termékek széles skálát ezen alaptípusok alá soroltuk be.

A tanulmányunk ismereteink szerint magyar nyelven először összegzi a hitel- és biztosítási termékek piacán végzett közvetítői tevékenységek tényleges tevékenységi elemeinek, ezek költségének és díjazásának jellemzőit, valamint az ezek feszültségeként kialakuló olyan érdekkonfliktusokat, amelyek a fogyasztók megtévesztésére ösztönözhetnek. Ilyen széles körű összehasonlítást az európai szakirodalomban sem találtunk, bár az Európai Bizottságban a biztosítási-, befektetési és hitelezési fogyasztóvédelem egymáshoz való közelítésére irányuló törekvések kapcsán szinte biztosan készülnek vagy készülni fognak hasonló munkák. Tanulmányunk így egy várható új kutatási irányba tett kezdőlépésnek tekinthető.

Tanulmányunkat olyan módon igyekeztünk egységes szerkezetbe foglalni, hogy az a fogyasztók megtévesztésével, de a más antikompetitív gyakorlatokkal kapcsolatban is hasznos segédeszköz lehessen vizsgálatok lefolytatására. Ismereteink szerint a hazai hitelezési és biztosítási gyakorlat szakirodalma az alaptermékekre fókuszál, és ezért a közvetítői hálózatokról csak kevés, és nem a teljes termékskálára kiterjedő elemzés készült. Mivel a gazdasági válság és a közben született szabályozói döntések alapvetően megváltoztatták a piacot, az új körülmények között tanulmányunk hiánypótló lehet.

A VKK kiírása különösen kiemelte a közvetítők díjazásának lehetséges érdekkonfliktusai vizsgálatát, és a fogyasztók számára káros, *misselling* jellegű gyakorlat értékelését. Tanulmányunkban a hazánkban és Európában elterjedt modelleket az egyes közvetítők alaptervékenységeivel (keresés, ajánlatpárosítás, dokumentálás, tanácsadás, információközvetítés) vetjük össze, és egyedül a tanácsadási tevékenységek esetében találunk súlyos érdekkonfliktust. Bemutatjuk az európai újraszabályozási vitában és hazánkban felmerült szabályozói javaslatokat, különösen a kiírásban ismertetett, a díjfizetés irányának megfordítására vonatkozó javaslatot, amit elméleti szempontból téves, versenyszempontból káros javaslatként értékeltünk. A jelenleg használt díjrendszerek azonban sok, ellentmondó, elvileg egyszerre ki nem elégíthető szempont kompromisszumának tekinthetők, és a nem-életbiztosítások piacának jó gyakorlatai alapján egyfajta vegyes, fix és rendszeres díjfizetési modell felé elmozdulással javíthatók volnának.

A tanulmány logikus és hasznos továbbfejlesztése volna egy olyan jelentős, fogyasztókra és közvetítőkre is kiterjedő empirikus vizsgálat lefolytatása, amelyet a tanulmányunkban is szemlézett Martina Eckhardt által vezetett biztosításközvetítői kutatás végzett el Németországban. Egy ilyen kutatás nélkül ugyanis pontosan nem érthető meg, hogy az

egyes közvetítők tevékenységük mely elemeire helyezik a hangsúlyt, illetve ügyfeleik milyen tevékenységet várnak tőlük pontosan. Mivel a közvetítői tevékenység inhomogén, öt-hat fontos, eltérő költség- és jövedelmi szerkezetű mozzanatból áll, ennek megértése nélkül a díjrendszer optimalitását nem lehet tesztelni.

A közvetítők piacain a gazdasági és pénzügyi válság, illetve néhány igen jelentős, és európai mértékben szinte páratlanul mély szabályozói beavatkozás jelentős változásokat, sőt, zavarokat okozott. Ezek hatásainak elemzését szintén fontosnak tartjuk bármilyen későbbi szabályozás vagy versenypolitikai beavatkozás előtt. Egy ilyen, második kutatás az egyes hatóságokhoz beérkezett panaszok másodlagos elemzésével, illetve a hatósági ex ante és ex post ellenőrzés költség/haszon elemzésével volna elvégezhető.

- 3. Sorolja fel, és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat, stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?**

A Program eredményeként született tanulmány: **A téves értékesítést jelentősége a pénzügyi piacokon - A közvetítői értékesítés díjazásának versenyhatásai.**

A kutatási program nem célozta kiadványok, publikációk vagy előadások megtartását. A kutatók javaslatot két alkalommal tartottak szóbeli konzultációt a GVH szakembereivel. A kutatásban üzleti elemző szervezet vett részt, a pályázaton nyertes kutatási programunk a meglévő üzleti kutatások versenypolitikai hasznosíthatóvá tételét ígérte. A Pályázó a VKK igényei szerint kész előadások megtartására.

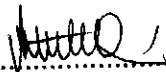
- 4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti szakmai tervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!**

Az eredetileg benyújtott kutatási tervünket a VKK csak részben fogadta el, és arra kért fel bennünket, hogy a felére csökkentett költségvetéssel készítsünk új kutatási programot, amelyet két verzióban tártunk a VKK és a GVH szakértői elé. Végül azt a kutatási programunkat fogadták el, amelyik tágran értelmezve a pénzügyi közvetítés piacain alkalmazott harmadik feles közvetítőkkal kapcsolatos tapasztalatokat önálló empirikus kutatás nélkül dolgozza fel. A támogatási szerződést és a költségtervet a VKK-val egyetértésben ennek megfelelően módosítottuk. A Programot az új kutatási tervnek megfelelően hajtottuk végre.

- 5. Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!**

Nem készült ilyen értékelés.

Kelt: Budapest, 2010. november 15.

.....
Szakmai felelős aláírása

.....
Kedvezményezett (képviselőjének cégszerű) aláírása